

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

مشخصات گزارش:

گروه رسانه، ارتباطات جمعی
و فضای مجازی

نوع گزارش:

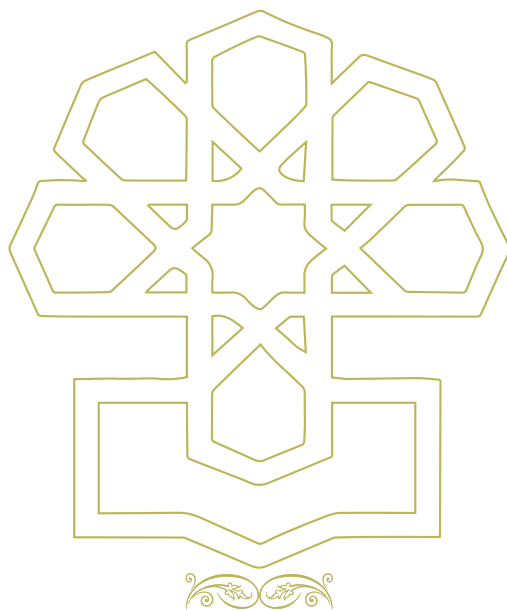
- طرح یا لایحه
 نظارتی
 راهبردی

شماره مسلسل:

۲۷۰۲۰۱۸۴

تاریخ انتشار:

۱۴۰۳/۸/۱۵

ارزیابی میزان عملکرد قانون بودجه ۱۴۰۳ وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی (در هفت ماهه ابتدایی)

محمد امین گزار، امیرحسین اسکندری

چکیده

مطابق ابلاغ سازمان برنامه و بودجه کشور، مجموع اعتبارات هزینه‌ای عمومی و اختصاصی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی معادل ۱,۶۷۹,۱۰۱ میلیارد تومان و مجموع اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای عمومی و اختصاصی این دستگاه، معادل ۲,۲۳۶,۴۳۸ میلیارد تومان است. تنها نزدیک ۴۳ درصد از کل اعتبارات مصوب شده در **قانون بودجه سال ۱۴۰۳** برای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی ابلاغ شده است که تاکنون تنها ابلاغ ۱۳/۲۶ درصد از مجموع اعتبارات اختصاصی هزینه‌ای و تملک‌داری‌های سرمایه‌ای مصوب شده، صورت گرفته است. در بازه هفت‌ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۳ به‌طور میانگین حدود ۵۱ درصد از اعتبارات هزینه‌ای و ۲/۸۵ درصد از اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای ردیف‌های قانون بودجه سال ۱۴۰۳ محقق شده است. در واقع تمام اعتبارات هزینه‌ای لازم برای هفت‌ماه ابتدایی سال ۱۴۰۳، تحقق یافته است اما عدم تحقق اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای با توجه به وظایف حاکمیتی این دستگاه، به‌معنای ایجاد مسئله در پیشبرد طرح‌ها و برنامه‌های کلیدی (مانند توسعه زیرساخت موزه‌ها) است. علاوه بر این طی هفت‌ماه ابتدایی امسال، ۲۰ درصد از عملکرد تبصره‌های مرتبط با این وزارت، دارای ابهام به‌دلیل عدم ارائه گزارش عملکرد از سوی وزارت بوده و ۸۰ درصد تبصره‌های مذکور فاقد عملکرد هستند. این در حالی است مطابق با بررسی‌های صورت گرفته، نزدیک به نیمی از تبصره‌های مرتبط با این دستگاه در **قانون بودجه سال ۱۴۰۲** فاقد عملکرد، حدود ۱۷ درصد دارای عملکرد و نزدیک به ۳۳ درصد مبهم بوده است. بنابراین میزان تحقق اعتبارات مصوب قانون بودجه در سال ۱۴۰۳، وضعیت نامناسب‌تری نسبت به سال گذشته دارد. بررسی عملکرد تحقق بودجه در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ نشان می‌دهد، اعتبارات تخصیص یافته به وزارت فوق، تنها کفاف هزینه‌های جاری را می‌دهد.

۱. مقدمه

ارزیابی میزان تحقق تخصیص اعتبارات مصوب در قانون بودجه سالیانه و بررسی عملکرد آن نسبت به سال‌های پیش از آن، گام مؤثری در افزایش دقت برآوردهای لازم در فرایند تدوین لایحه و قانون بودجه در سال‌های آینده است. در واقع شناخت علل و عوامل هریک از موارد عدم تخصیص یا تحقق کمتر یا بیشتر از میزان مصوب شده در قانون بودجه سالیانه، تأثیر بسزایی در ارزیابی عملکرد دستگاه و میزان تحقق اهداف آن خواهد داشت. از این رو در این گزارش تلاش شده است تا نمایی از میزان تحقق اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در **قانون بودجه سال ۱۴۰۳** نشان داده شود و سپس ضمن تحلیل کلی ارقام، به بررسی علل عدم عملکرد یا عدم تحقق هریک از اعتبارات مذکور پرداخته شود.

۲. میزان اعتبارات مصوب و ابلاغی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به تفکیک هزینه‌ای و تملک‌داری‌های سرمایه‌ای در قانون بودجه سال ۱۴۰۳

مطابق آنچه در جدول ۱ گزارش آمده، براساس **قانون بودجه سال ۱۴۰۳** مجموع اعتبارات هزینه‌ای عمومی و اختصاصی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، معادل ۲,۷۶۴,۹۵۷ میلیارد تومان و مجموع اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای عمومی و اختصاصی این وزارتخانه، معادل ۴,۱۱۴,۷۳۵ میلیارد تومان است [۱]. به دلیل قانون استفاده متوازن از امکانات کشور و توزیع عادلانه و رفع تبعیض و ارتقای سطح مناطق کمتر توسعه‌یافته و تحقق پیشرفت و عدالت، مصوب سال ۱۳۹۳، سه درصد از اعتبارات مذکور به استان‌ها و شهرستان‌های تعیین شده ذیل این قانون اختصاص می‌یابد. از این رو با احتساب کسر سه درصد مذکور از اعتبارات مصوب قانون بودجه سال ۱۴۰۲، مطابق ابلاغ سازمان برنامه و بودجه، مجموع اعتبارات هزینه‌ای عمومی و اختصاصی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی ۱۶,۷۹۱,۰۱۵ میلیون ریال (معادل ۱,۶۷۹,۱۰۱ میلیارد تومان) و مجموع اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای عمومی و اختصاصی این دستگاه، ۲۲,۳۶۴,۳۸۶ میلیون ریال (۲,۲۳۶,۴۳۸ میلیارد تومان) است [۲]. شایان ذکر است که مجموع اعتبارات مصوب شده هزینه‌ای و تملک‌داری‌های سرمایه‌ای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، ۶۸,۷۹۶,۹۲۶ میلیون ریال (معادل ۶,۸۷۹,۶۹۲ میلیارد تومان) و مجموع اعتبارات ابلاغی هزینه‌ای و تملک‌داری‌های سرمایه‌ای این دستگاه، ۳۹,۱۵۵,۴۰۱ میلیون ریال (معادل ۳,۹۱۵,۵۴۰ میلیارد تومان) است [۲]. به عبارت دیگر، تاکنون حدود ۴۳ درصد از کل اعتبارات مصوب شده در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ برای این وزارتخانه، ابلاغ شده است. علت این موضوع این است که تاکنون تنها ابلاغ ۱۳/۲۶ درصد از مجموع اعتبارات اختصاصی هزینه‌ای و تملک‌داری‌های سرمایه‌ای مصوب شده، صورت گرفته است.

جدول ۱. اعتبارات مصوب و ابلاغی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به تفکیک هزینه و تملک‌داری‌های سرمایه‌ای مذکور در جدول ۷ قانون بودجه سال ۱۴۰۳ [۱] و [۲]

جدول	ردیف	عنوان	اعتبارات هزینه‌ای		اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای		مجموع ^۱
			عمومی	اختصاصی	عمومی	اختصاصی	
۷	۱۱۳۷۰۰	اعتبارات مصوب وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۱۵,۹۳۳,۲۱۲	۱۱,۷۱۶,۳۶۳	۲۳,۵۷۲,۸۰۶	۱۷,۵۷۴,۵۴۵	۶۸,۷۹۶,۹۲۶
		اعتبارات ابلاغی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۱۵,۲۳۲,۱۵۱	۱,۵۵۸,۸۶۴	۲۰,۰۳۶,۸۸۶	۲,۳۲۷,۵۰۰	۳۹,۱۵۵,۴۰۱
		اعتبارات مصوب پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری و موزه میراث روستایی و پژوهشکده روستایی	۱,۴۷۶,۹۰۴	۲۰۰,۰۰۰	۵۱,۰۱۰	-	۱,۷۲۷,۹۱۴
		اعتبارات ابلاغی پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری و موزه میراث روستایی و پژوهشکده روستایی	۱,۴۳۲,۵۹۶	۱۹۴,۰۰۰	۴۹,۴۷۹	-	۱,۶۷۶,۰۷۵
		اعتبارات مصوب شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی	-	-	۲۸۶,۴۱۴	-	۲۸۶,۴۱۴
		اعتبارات ابلاغی شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی	-	-	۲۷۷,۸۲۱	-	۲۷۷,۸۲۱

مأخذ: [۱] و [۲].

۱. در محاسبه مجموع اعتبارات مصوب و ابلاغی، اعتبارات متفرقه در نظر گرفته نشده است.

در جدول ۲، میزان اعتبارات مصوب شده ذیل جداول ۱-۷ و ۹ میزان اعتبارات ابلاغی هریک از ردیف‌ها، نشان داده شده است. مطابق این جدول، در ۶ ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۳، هیچ‌گونه اعتباری در راستای تخصیص به عنوان آزادسازی حریم مجموعه تاریخی - فرهنگی تپه‌های هگمتانه به شماره طبقه‌بندی ۴۳-۷۵۰۰۰۰ صورت نگرفته است. در سایر موارد جداول مذکور، اعتبارات لازم از سوی سازمان برنامه و بودجه کشور، ابلاغ شده است.

جدول ۲. اعتبارات مصوب و ابلاغی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به تفکیک هزینه و تملک‌داری‌های سرمایه‌ای مذکور در جداول ۱-۷ و ۹

جدول	شماره طبقه‌بندی	عنوان	اعتبار مصوب		اعتبار ابلاغی	
			هزینه‌ای	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای
۷-۱	۶۵-۷۳۰۰۰۰	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی- تقویت یگان حفاظت میراث فرهنگی از محل واگذاری اموال توقیفی	۲,۶۴۰	۶,۰۰۰	۲,۴۸۲	۴,۹۸۰
	۶۶-۷۳۰۰۰۰	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی- توسعه و گسترش فعالیت‌های ایرانگردی و جهانگردی (موضوع قانون اصلاح مواد (۲ و ۷) قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی)	۷۱,۵۰۰	-	۶۷,۲۱۰	-
	۴۳-۷۵۰۰۰۰	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی- آزادسازی حریم مجموعه تاریخی - فرهنگی تپه‌های هگمتانه	-	۲۳۰,۰۰۰	-	۰
	۴۴-۷۵۰۰۰۰	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی- جبران خدمات مرمتکاران و کارگران پایگاه‌های حفاظتی، پژوهشی و جهانی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۲,۰۱۶,۴۰۰	-	۱,۸۹۵,۴۱۶	-
	۹	۵۴-۵۳۰۰۰۰	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی- اعتبارات موضوع عوارض خروج از کشور (در سقف ۳۰٪ درآمد)	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰

مأخذ: همان.

۳. وضعیت تحقق اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به تفکیک هزینه‌ای و تملک‌داری‌های سرمایه‌ای در هفت‌ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۳

در جدول ۳، میزان تحقق اعتبارات هریک از ردیف‌های بودجه‌ای ذیل وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به جز اعتبارات درآمدی ذیل جدول ۵ **قانون بودجه سال ۱۴۰۳** نشان داده شده است. نکته حائز اهمیت این است که در بازه هفت‌ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۳ به‌طور میانگین حدود ۵۱ درصد از اعتبارات هزینه‌ای و تنها ۲/۸۵ درصد از اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای محقق شده است [۲]. در واقع اعتبارات هزینه‌ای لازم برای هفت‌ماه ابتدایی سال ۱۴۰۳، تحقق یافته است. مقایسه این ارقام با عملکرد هشت‌ماهه تحقق اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در سال گذشته، نشان می‌دهد تخصیص اعتبارات هزینه‌ای وزارت مذکور افزایش مناسبی داشته است. چراکه در هشت‌ماه ابتدایی سال گذشته، تنها ۴۵ درصد از اعتبارات هزینه‌ای مصوب محقق شده بود [۳]. به عبارت دیگر تحقق اعتبارات هزینه‌ای این وزارتخانه با رشد ۶ درصدی نسبت به سال گذشته همراه بوده است. آنچه نیازمند توجه ویژه‌ای است، کاهش چشمگیر میزان تحقق اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای ردیف‌های مرتبط با وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی نسبت به سال گذشته است. در هشت‌ماه ابتدایی سال ۱۴۰۲، نزدیک به ۱۷ درصد از اعتبارات

۱. اعتبارات متفرقه انتقال یافته به جداول ۷ و ۱۰ ماده واحده ۱۴۰۳.

۲. برآورد اعتبارات ردیف‌های متفرقه در سال ۱۴۰۳.

۳. شایان ذکر است که به دلیل عدم دسترسی به آمار و اطلاعات عملکرد و وضعیت تحقق بودجه مصوب وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در مقاطع زمانی مختلف، مقایسه عملکرد هفت‌ماهه ابتدایی قانون بودجه سال ۱۴۰۳، با عملکرد هشت‌ماهه ابتدایی قانون بودجه سال ۱۴۰۲ صورت گرفته است.

تملك دارایی‌های سرمایه‌ای این وزارت، محقق شده بود [۳]. این در حالی است که در هفت‌ماه ابتدایی سال ۱۴۰۳، تنها ۲/۸۵ درصد از اعتبارات مذکور محقق شده است. نکته نیازمند توجه این است که میزان اعتبارات تملك دارایی‌های سرمایه‌ای در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ نسبت به سال پیش از آن، با ۱۷ درصد کاهش و میزان اعتبارات هزینه‌ای در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ نسبت به سال قبل از آن، با افزایش ۸۸ درصدی همراه بوده است. این موضوع بیانگر آن است که به‌رغم کاهش اعتبارات تملك دارایی‌های سرمایه‌ای یا همان بودجه عمرانی در قانون بودجه سال ۱۴۰۳، میزان تحقق این اعتبارات، نه تنها افزایش نیافته، بلکه کاهش چشمگیری هم داشته است. این در حالی است که تحقق اعتبارات هزینه‌ای قانون بودجه سال ۱۴۰۳ با وجود افزایش ۸۸ درصدی نسبت به سال پیش از آن، میزان تحقق بیشتری هم نسبت به سال قبل داشته است. این موضوع، نشان از وضعیت نابسامان تحقق اعتبارات تملك دارایی‌های سرمایه‌ای یا همان بودجه عمرانی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی دارد. در واقع، بررسی عملکرد تحقق بودجه در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ نشان می‌دهد، اعتبارات تخصیص یافته به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، تنها کفاف هزینه‌های جاری را می‌دهد. از این رو پروژه‌های عمرانی این وزارتخانه با مشکل جدی در تأمین مالی روبه‌رو هستند. چراکه به‌رغم تصویب اعتبارات در قوانین بودجه، میزان تحقق بسیار پایین است.

شایان ذکر است که میزان تحقق اعتبارات مصوب ردیف‌های تقویت یگان حفاظت از میراث فرهنگی از محل واگذاری اموال توقیفی، شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی، آزادسازی حریم مجموعه تاریخی، فرهنگی تپه‌های هگمتانه و عوارض خروج از کشور، صفر بوده است. این در حالی است که میزان تحقق اعتبارات هزینه‌ای اختصاصی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی بیش از میزان تعیین شده بوده است. همچنین نزدیک به نیمی از اعتبارات هزینه‌ای عمومی وزارت مذکور و نیمی از اعتبارات هزینه‌ای پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، محقق شده است. در واقع تخصیص اعتبارات دوردیف یاد شده، به میزان تعیین شده برای هفت‌ماه ابتدایی سال ۱۴۰۳ بوده است. این موضوع نشان می‌دهد که تحقق اعتبارات ردیف‌های مرتبط با وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، متوازن نیست [۲].

جدول ۳. میزان تحقق اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به تفکیک هزینه‌ای و تملك دارایی‌های سرمایه‌ای در هفت‌ماه ابتدایی سال ۱۴۰۳

شماره جدول	ردیف	عنوان	وضعیت تخصیص هفت‌ماه اعتبارات ابلاغی از سوی سازمان برنامه و بودجه کشور					
			هزینه‌ای		تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			
			تخصیص هفت‌ماهه	درصد تحقق	تخصیص هفت‌ماهه	درصد تحقق		
		اعتبارات عمومی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۸,۰۶۷,۹۷۷	۵۳٪	۲۵۲,۷۰۰	۱/۲۶٪	۸,۳۲۰,۶۷۷	۲۳/۵۹٪
		اعتبارات اختصاصی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۱,۶۱۰,۲۰۰	۱۰۳٪	۴۳۶,۵۰۰	۱۸/۷۵٪	۲,۰۴۶,۷۰۰	۵۲/۶۶٪
		پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری و موزه میراث روستایی و پژوهشکده روستایی	۷۷۰,۷۲۴	۵۲٪	۵۱,۰۱۰	٪	۸۲۱,۷۳۴	۵۳/۷۸٪
		تقویت یگان حفاظت از میراث فرهنگی از محل واگذاری اموال توقیفی	-	٪	-	٪	-	٪
		توسعه و گسترش فعالیت‌های ایرانگردی و جهانگردی	-	-	۰	٪	-	٪
		آزادسازی حریم مجموعه تاریخی، فرهنگی تپه‌های هگمتانه	-	-	-	٪	-	٪
		جبران خدمت مرمتکاران و کارگران پایگاه‌های حفاظتی، پژوهشی و جهانی	۹۰۰,۰۰۰	۱۰۰٪	-	-	۹۰۰,۰۰۰	۱۰۰٪
		اعتبارات عوارض خروج از کشور	-	٪	-	٪	-	٪
		میانگین درصد تحقق	-	۵۱٪	-	۲/۸۵٪	-	۲۸/۷۵٪

مأخذ: [۲].

۴. وضعیت میزان تحقق منابع درآمدی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در هفت ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۳

در جدول ۴، میزان تحقق منابع درآمدی پیش بینی شده ذیل وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، نشان داده شده است. مطابق با این جدول، درآمدهای حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی دولتی، و ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی سایر منافع حاصله به ترتیب به میزان ۷۴/۸۳ درصد و ۶۳/۴۵ درصد محقق شده است که این میزان تحقق، مثبت ارزیابی می‌شود. همچنین میزان تحقق درآمدهای حاصل از خدمات فرهنگی و آموزشی و صدور یا تمدید مجوزها یا اخذ جرائم موضوع قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی به ترتیب ۱۳/۷۲ درصد و ۱۶/۲۱ درصد است که این میزان از تحقق مطلوب نیست. علاوه بر این موارد، هیچ‌یک از درآمدهای حاصل از جرائم و فروش صیدآلات، چوب‌آلات، ادوات و مواد بازرگانی، محقق نشده است [۲].

شایان ذکر است به دلیل آنکه، منابع درآمدی حاصل از ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی سایر منافع حاصله و اجاره ساختمان‌ها و اراضی دولتی، حدود ۹۷ درصد از کل منابع درآمدی پیش بینی شده در جدول ۴ قانون بودجه سال ۱۴۰۳ را شامل می‌شود [۴]، میزان تحقق منابع درآمدی پیش بینی شده در جدول مذکور طی هفت ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۳، ۶۲/۸۹ درصد از کل منابع پیش بینی شده برای سال ۱۴۰۳ است. از این رو می‌توان از عملکرد وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در تحقق منابع درآمدی ارزیابی مثبتی داشت. شایان ذکر است که این میزان از تحقق، در حالی است که میزان درآمدهای حاصل از ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی و سایر منافع حاصله در قانون بودجه سال ۱۴۰۳، به دلیل افزایش قابل توجه قیمت ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی در این سال با رشد ۲۲۰ درصدی نسبت به سال ۱۴۰۲ همراه بوده است [۴].

جدول ۴. میزان تحقق منابع درآمدی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در هفت ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۳

وضعیت تحقق منابع درآمدی در بازه هفت ماهه	عنوان	رتبه	شماره جدول
۵,۰۰۰	درآمد حاصل از خدمات فرهنگی و آموزشی		
۶۰۰,۰۰۰	درآمد حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی دولتی		
۶,۰۹۱,۹۰۹	درآمد حاصل از ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی و سایر منافع حاصله		
۹۰,۰۰۰	درآمد حاصل از جرائم و فروش صیدآلات، چوب‌آلات، ادوات و مواد بازرگانی		
۱۰۰,۰۰۰	درآمد حاصل از صدور یا تمدید مجوزها یا اخذ جرائم موضوع قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی		
۶,۸۸۶,۹۰۹	مجموع		

مآخذ: نگارنده.

۵. ارزیابی عملکرد تبصره‌های مرتبط با وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در قانون بودجه سال ۱۴۰۳

در جدول ۵، میزان تحقق تبصره‌های مرتبط با وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در هفت ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۳ مورد بررسی قرار گرفته است.

جدول ۵. عملکرد تبصره‌های مرتبط با وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ در هفت‌ماهه ابتدایی آن

تبصره / بند	موضوع تبصره	ارزیابی	توضیحات
بند «ج» تبصره «۳»	تخصیص ۵٪ از اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای استانی به‌منظور توسعه زیرساخت‌های گردشگری و مرمت بافت‌های تاریخی	فاقد عملکرد	موضوع استفاده از اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه استانی، به‌رغم نقش مؤثری که در پیشرفت پروژه‌های استانی توسعه زیرساخت‌های گردشگری و مرمت آثار تاریخی دارد، عملکردی در بازه هفت‌ماهه ابتدایی سال نداشته است. شایان ذکر این موضوع در بند «ع» تبصره «۹» قانون بودجه ۱۴۰۲ نیز عنوان شده بود که وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، گزارش مبهمی از عملکرد این دستگاه در این خصوص ارائه کرد.
بند «پ» تبصره «۵»	استفاده از سقف ۲ میلیارد یورو، کمک‌های بلاعوض بین‌المللی از سوی مؤسسات و سازمان‌های بین‌المللی، جهت سامان‌دهی و مرمت آثار تاریخی و موزه‌ها و توسعه گردشگری و صنایع دستی	فاقد عملکرد	با توجه به وجود مخاطرات طبیعی در سطح جهان خصوصاً در ایران که تحت‌تأثیر این‌گونه حوادث است، اختصاص تسهیلات در این راستا، می‌تواند نقش مؤثری ایفا کند. به همین منظور شناسایی سازمان‌های بین‌المللی حوزه‌های مختلف برای دریافت کمک‌های بلاعوض یادشده در این بند پیشنهادی لازم به‌نظر می‌رسد. ازجمله سازمان‌های مهم در سطح بین‌المللی که حاضر به ارائه کمک در حوزه‌هایی نظیر بیمه و مرمت آثار و ابنیه تاریخی و فرهنگی، ایجاد زیرساخت‌های گردشگری و رونق زنجیره ارزش صنایع دستی هستند می‌توان به مواردی همچون کمیته همکاری اقتصادی و تجاری کشورهای اسلامی (کومسک)، آژانس همکاری‌های بین‌المللی ژاپن (جایگاه)، سازمان همکاری‌های منطقه حاشیه اقیانوس هند (ایورا)، اتحادیه کشورهای جنوب شرقی آسیا (آ.س. آن)، سازمان همکاری‌های اقتصادی (اگو)، اتحادیه کشورهای اقتصادهای نوظهور، صندوق جهانی بناهای تاریخی، شورای جهانی صنایع دستی و مرکز بین‌المللی ترویج صنایع دستی اشاره کرد که نشان‌دهنده وجود ظرفیت لازم در سطح بین‌المللی برای دریافت کمک‌هاست. میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با بهره‌گیری از این بند می‌تواند ممانعت قانونی تعریف شده در اصل هشتمادام قانون اساسی برای دریافت کمک‌ها را رفع کند.
بند «س» تبصره «۶»	مجموع معافیت‌ها، نرخ صفر مالیاتی، کاهش نرخ مالیاتی و سایر مشوق‌های مالیاتی اشخاص حقیقی و حقوقی از محل مجموع درآمدهای حاصل شده برای عملکرد سال ۱۴۰۳ کلیه مؤدیان	مبهم	بنابر اعلام صورت گرفته از وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، گزارشی در این خصوص از سوی سازمان امور مالیاتی به این دستگاه ارائه نشده است.
بند «ش» تبصره «۷»	تعرفه گاز مصرفی تأسیسات گردشگری و صنایع دستی و آب‌درمانی‌ها و هتل‌ها، مشابه تعرفه خدمات می‌باشد و تعرفه برق موارد موضوع این بند در مناطقی که فاقد گاز می‌باشند برابر تعرفه مصارف عمومی در قانون مانع زدایی از توسعه صنعت برق در نظر گرفته می‌شود.	دارای عملکرد	در گذشته، احتساب تعرفه گاز تأسیسات گردشگری براساس متوسط نرخ خوراک پتروشیمی صورت می‌پذیرفت. این امر موجب می‌شد تا هزینه‌بهای تمام شده خدمات در این‌گونه تأسیسات و به‌تبع آن نرخ‌های اقامت سفر افزایش یابد. از این‌رو، بند فوق می‌تواند رویکردی حمایتی را برای فعالان حوزه گردشگری در درجه اول و به‌تبع آن حمایت از آحاد مردم با کاهش هزینه‌های سفر در داخل کشور فراهم آورد.
بند «ب» تبصره «۱۳»	در راستای ارتقای اخلاق و فرهنگ اسلامی و همچنین ترویج فرهنگ ایثار و شهادت، حمایت از تحکیم خانواده و جمعیت و رفع موانع رشد و شکوفایی بانوان	فاقد عملکرد	تخصیص منابع این بند قانونی در جدول شماره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۴۰۳ آورده شده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد، وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در قبال ردیف اختصاصی (۱) در طبقه‌بندی مربوطه (۱۱۳۷۰۰)، فاقد عملکرد است. پیشینه تقنین ماده حاضر به بند «ه» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۴۰۲ باز می‌گردد. براساس گزارش عملکرد این ماده در قانون بودجه ۱۴۰۲، از طرف سامان برنامه و بودجه کشور و همچنین اذعان دستگاه‌های ذی‌نفع این ماده، اعتبارات مذکور در ماده حاضر در سال ۱۴۰۲ توسط دستگاه‌های مزبور اعلام وصول نشده است.

مأخذ: همان.

بررسی جدول فوق، نشان می‌دهد که ۲۰ درصد از عملکرد تبصره‌های مرتبط با وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ طی هفت‌ماه ابتدایی امسال دارای ابهام به دلیل عدم ارائه گزارش عملکرد از سوی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی بوده و ۸۰ درصد تبصره‌های مذکور فاقد عملکرد هستند [۲]. این در حالی است مطابق با بررسی‌های صورت گرفته، نزدیک به نیمی از تبصره‌های مرتبط با این دستگاه در **قانون بودجه سال ۱۴۰۲** فاقد عملکرد، حدود ۱۷ درصد دارای عملکرد و نزدیک به ۳۳ درصد مبهم بوده است [۳]. بنابراین میزان تحقق اعتبارات مصوب **قانون بودجه در سال ۱۴۰۳، وضعیت نامناسب تری نسبت به سال گذشته دارد.**

۶. نتیجه‌گیری

بررسی وضعیت تخصیص اعتبارات **قانون بودجه سال ۱۴۰۳** وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی نشان می‌دهد که در هفت‌ماه ابتدایی سال ۱۴۰۳ به‌طور میانگین حدود ۵۱ درصد از کل اعتبارات هزینه‌ای و ۲/۸۵ درصد از کل اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌های ردیف‌های قانون بودجه سال ۱۴۰۳ محقق شده است. در واقع تمام میزان اعتبارات هزینه‌ای لازم برای هفت‌ماه ابتدایی سال ۱۴۰۳، تحقق یافته است. تحقق اعتبارات هزینه به معنای تأمین هزینه‌های حقوق منابع انسانی و جاری وزارت است. در حالی که تملک‌دارایی سرمایه‌ای به بخش مهمی از فعالیت‌های حاکمیتی این دستگاه گره خورده است. لذا با هر میزان افزایش سنواتی اعتبارات تملک‌دارایی سرمایه‌ای، در صورتی که با تحقق پایین همراه باشد تأثیری در عملکرد این وزارت نخواهد داشت. چراکه بخش مهمی از اقداماتی چون تملک بناهای در اختیار مردم یا توسعه زیرساخت‌های موزه‌ای در این حوزه از اعتبارات قرار دارد. شایان ذکر است این موضوع نیز در سال‌های ۱۴۰۲ مشاهده شد و اعتبارات تخصیص یافته به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، تنها کفاف هزینه‌های جاری آن بود. از این رو پروژه‌های عمرانی این وزارتخانه با مشکل جدی در تأمین مالی روبه‌رو هستند. چراکه به‌رغم تصویب اعتبارات در قوانین بودجه، میزان تحقق بسیار پایین است.

منابع و مأخذ

- [۱] **قانون بودجه سال ۱۴۰۳**، مصوب ۱۴۰۳/۰۱/۰۷.
- [۲] استعلام صورت گرفته از وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به شماره نامه ۸۹۶۲، مورخ ۱۴۰۳/۰۸/۰۶.
- [۳] گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی با عنوان ارزیابی میزان تحقق اعتبارات میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی ذیل قانون بودجه ۱۴۰۲ در هشت ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۲ به شماره مسلسل ۲۷۰۱۹۴۸۵، مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۰۳.
- [۴] گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی با عنوان بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور (۱۱): ردیف‌های اعتباری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ به شماره مسلسل ۱۹۷۴۰، مورخ ۱۴۰۳/۰۲/۰۳.

گزیده سیاستی

در بازه هفت‌ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۳ به‌طور میانگین حدود ۵۱ درصد از اعتبارات هزینه‌ای و ۲/۸۵ درصد از اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای ردیف‌های قانون بودجه سال ۱۴۰۳ وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی محقق شده است. اعتبارات هزینه‌ای این دوره تحقق یافته و بخش مهمی از مأموریت‌های عمرانی این دستگاه اجرایی (توسعه زیرساخت) محقق نشده است.

